

Римар Г. А.,
к.е.н., старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Тернопільський національний економічний університет

ОПЛАТА ПРАЦІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Знецінення вітчизняної грошової одиниці, активний розвиток тіньового заробітку як складової тіньової економіки країни, високий податковий тиск на фонд оплати праці зумовили зміни у структурі доходів населення, значна частка яких припадає на заробітну плату.

Існуючі методи організації оплати праці на вітчизняних підприємствах не сприяють мотивації персоналу з матеріального погляду, гальмують зростання продуктивності праці та поліпшення економічних показників господарюючих суб'єктів.

Важливим питанням організації праці на підприємстві є заробітна плата як джерело фінансового забезпечення та як вагомий інструмент впливу на внесок кожного працівника у загальні результати діяльності цього підприємства.

Слід зазначити, що в законодавчих актах, що регулюють трудові відносини, відсутнє тлумачення поняття «організація оплати праці». Згідно науково-економічних джерел наведемо найбільш поширені визначення даного терміну.

Т. А. Бутинець стверджує, – це побудова системи оплати праці на базі сукупних елементів, а саме нормування праці, тарифної системи, премій, доплат й надбавок, що визначає взаємозв'язок між кількістю виконаної роботи та її оплатою у грошовому виразі [2].

На відміну В. П. Завгородний зазначає – це система організаційно-правових засобів, які спрямовані на встановлення сутності та порядку запровадження засад оплати праці, тарифної системи, нормування праці, відрядних розцінок, преміювання, інших виплат, встановлення норм оплати праці при відхиленні від тарифних умов, форм й термінів виплати заробітної плати, порядку обчислення середнього заробітку, індексації заробітної плати тощо [3].

Відмітимо, що організація оплати праці складається із сукупності елементів:

- системи та форми оплати праці (почасова, відрядна, комісійна, комбінована форма та їх системи);
- системи нормування праці, що включає норми праці та нормативи праці;
- тарифної та безтарифна систем організації оплати праці;
- системи компенсаційних виплат: компенсації, доплати;
- системи стимулюючих виплат: премії, надбавки.

В сучасних умовах ринкової економіки організація оплати праці повинна базуватися на наступних принципах:

- відповідність заробітної плати вартості робочої сили, а саме: середня заробітна плата встановлюється на рівні, який дає змогу задовольнити наявні потреби працівника та його сім'ї;

- соціальна справедливість (забезпечення рівної оплати за рівні трудові зусилля та результати праці, недопущення дискримінації в оплаті праці);

- еквівалентний обмін (визначення розміру оплати праці у відповідності до кількості і якості праці);

- диференціація заробітної плати (розмір заробітної плати залежить від рівня освіти та професійної підготовки, складності праці, умов праці);

- неухильне підвищення реальної заробітної плати;

- поєднання державного, колективно-договірного та ринкового регулювання оплати праці;

- соціальна безпека (встановлення мінімальної заробітної плати на рівні не нижче прожиткового мінімуму);

- гнучкість механізму організації оплати праці (використання різноманітних форм і систем оплати праці, гнучке пристосування до зміни умов праці, соціально-трудова відносин).

Отже, в умовах сьогодення організації заробітної плати притаманні недоліки, а саме: низькі рівні оплати праці; невиправдане зближення рівнів заробітної плати фахівців та інших категорій працівників; слабка матеріальна зацікавленість в підвищенні кваліфікації через незначні розбіжності в рівнях окладів працівників різної кваліфікації; недостатня стимулююча роль премій, надбавок й всієї преміальної системи.

Література

1. Брік С. В., Дегтяр Д. В. Шляхи вдосконалення організації обліку оплати праці на підприємстві. // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2015. – № 60 (1169). – С. 94-97.

2. Бухгалтерський облік / Т. А. Бутинець, Л. С. Чижевська, С. Л. Береза; за ред. Бутиця Ф. Ф. Житомир, ЖІТІ, 2000. 672с.

3. Завгородній В. П. Бухгалтерський учет, контроль и аудит в системе управления предприятием. Київ, А.С.К., 1998.

4. Шмиголь Н. М., Монастирська Д. С., Антонюк А.А. Сучасні тенденції в організації оплати праці в зарубіжних країнах у розрізі систем оплати праці. // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2016. – № 2. – С. 71-75.